

HISTOR · ADMIRAPL
EUS A VUEZ
SANTEZ HELENA.

Var ton YAN GUERIN.

C · G · R · M.

BREMA e fell d'n disclêrya
Ar Vuez Santez Helena :
Bezit attantif d'e c'hlêvet,
Ho calon sur a vo touchet.

Clêvet a refot hé buez
Carguet eus a dristidiguez,
Hac ar martir e deveus bet,
Hac a so gantí c'hoarvezet.

Me lavaro d'êc'h pen-da-ben
E voa hi taera semeten
A guement a vije cavet,

49. 4. 19. 213

Gant ar bed oll voa enoret.

Beza voa' vrassa qalite,
Pa voa hi merc'h da eur Roue;
Rac merc'h voa d'ar roue Anton,
E Constantinopl voa e dron.

Pa voa Pab e Rom Sant Clement,
Ennes a voa eus he c'herent,
E voe bars er bed-mâ ganet
Er blaves pêvar c'hant ha dec.

Goude an Incarnation
A Jesus, hon Roue guirion,
Er guær eus a Gonstantinopl,
Hac estimet bras gant ar bobl.

Pa voa en oad a bemzec vloas,
He mam diganti a varvas,
Ma fallas d'e zad e c'havet.
Evit mâ vije e bried.

Mont a eure da gaout ar Pab,
Hac en esper vavet e c'hrat,
Evit caout e gonsantamant
Da zemezi d'e verc'h yaouanq.

Ar Pab neuze pa er c'hlevas,
A respont gant un horror bras:

Pelêc'h ma'r c'hristen var ar bed
 À guemerse' verc'h da bried?

Gant an Ihs eo difennet,
 Ha gant Doue eo ordret
 Na vezo james eureuet
 Un tad d'e verc'h james nepret.

E ve demeet ur verc'h d'e zad,
 Ennes so-ur c'hrim execrapl;
 Ur c'hrim a enep al lezen,
 Siouas, etouez ar gristenien.

P'e devoe clêvet Helena
 Ec'h arruje sur, qement-mâ,
 Var ar môr en em ambarqas,
 Hâc e Flandres en em rentas.

Eno pa voe hi arruet,
 En un eclus en em rentet,
 Pa voe tost da un abati,
 E commanças son ar c'hlec'hi.

Neuze an oll leanezet
 A voe qerqent bras estonet
 O clêvet ar c'leyer o son,
 Hac int mont oll en orêson.

Hac int mont ha sellet neuze

Piou a voa êru er c'hontre,
 Ma remerqjont ur femelen
 A zeue d'e c'haout pen-da-ben.

Mont a rejont e procession,
 Gant respet ha devotion,
 Evit monet d'e rancontri,
 Gant ur joa vras d'e saludi.

Ha pa velas hi aneze,
 E voe estonet bras ive,
 Hac oc'h o guelet a vanden
 O tont d'e rancontr evellen.

Neuze' recevjont anezi,
 Ha cunduet d'an abati,
 Rac guelet a rent oll certen
 E care an Autrou souveren.

Mes na chommas qet pell gante,
 E chenchas timat a gontre,
 Dirac ar roue Catebron,
 Un den cruel ha dirèzon.

Mont a eure var bord ar mor
 Evit savetei e enor,
 Hac e pedas 'mendaidi,
 Mar plich ganeoc'h va imbarqi.

Un dra derrubl a arruas
 Pa voant e creis ar mor glas,
 Râc an dud oll a voa lazet
 Gant ar c'horserrien arraget.

Exceptet Santez Helena,
 A voa ur femelen ar gaëra ;
 O sonjal cavet he guerc'hdet,
 E voa hi ganto reservet.

En orêson en em laqas,
 Da Jesus en em recommandas :
 M'ho ped, va Jesus, va Roue,
 Conservit va virginité.

Pa voa achuet he feden
 D'hor Zalver Jesus evellen,
 Un tân-eus an Ee a goesas,
 Al lestr hac an dud a losqas.

Hi voe preservet gouscoude
 Gant ur planqen, dre c'braç Doue,
 Ec'h arruas e rivier Sign,
 E qichehnic bord ur Jardin.

Ar rivier' yê bete' Londres,
 Hac eno e voa ur verjes,
 Hac, ur feunteun gaer a gavas,

En e c'hichen e tisquizas.

Ar roue Herri e guélas
 Bars en un dristidigues vras,
 Azeet etal ar feunteun,
 Ha ne voa den en e c'hichen.

Tostat a ras neuze outi,
 Hac e c'houlennas diganti :
 Livirit din presantamant
 A belec'h oc'h, merc'hiq yaouanq.

Me zo eus a Constantinopl,
 A guerent pinvidic ha nobl,
 Hac a so amâ achappet
 A dre' daouarn ar barbaret.

Ah ! va c'halon a fazi din,
 Rac naon a meus ; ne allàn mui :
 Pell bras so n'emeus débret tam,
 Ha va c'halon em c'hreis a rann.

Ar roue Herri p'e c'hlévas,
 D'e Aumonier a gommändas
 Monet pront da guerc'hat dezi
 Peadra vit he soulaji.

Neuze en e c'hassas gantâ
 Ebars en dy da loja,

7

Hac o tont d'e recommandi
Evel unan, a dud an ty.

Goude-se e voent demezet,
Souden e vœ grêt an euret,
Hac ar fest a badas gante
Betec an nombr a ugent de.

Daou vlaves antier ez int bet
En o flijadur assuret,
Qen en em gavas douguerez,
Neuze e devoe goal vuez.

Digant he mam-gaer, ar Zantez
E devoe calz a baourentez;
Herves ma rapport an histor,
E devoe calz eus a c'hlac'har.

Ar roue Herri a yas timat,
Da gaout an tad santel ar Pab,
Evel m'en doa recommandet
D'ar gombat ous ar Sarazinet.

Lezel a eure ep secret
Tri verq er guær eus e gachet:
Rêi' ras unan da Helena,
Un all da Vari Clocestra.

An drede neuze a roas

D'ar C'hont a voa e vignon bras,
 Da bini e recommandas
 E briet gant affection vras.

Glac'har vras a voe er pales,
 O lavaret adieu assambles,
 Hac epad eiz vloas varnuguënt
 N'en em velint sur e nep hent.

Helena e devoa ganet
 Daou vignet a voa caer meurbet ;
 He mam-gaer a roas da gredi
 Penos e devoa bet daou guy.

Ar roue Herri pa glêvas,
 A voe certen estonet bras,
 O clêvet e devoa ganet
 Daou guy evelse e briet.

Neuze e voe hi condaonet
 Da gaont he brec'h deo-troc'het,
 Hac amaret he bugale
 Unan dezi a bep coste.

Ambarquet voe var ar môr bras,
 Ebars e Breiz e tisqennas.
 Al lestr en devoa e digasset
 Da Londres a so retornet.

Cri vije'r galon na voelje,
 Oc'h e guele't nep a viie,
 O rôi da zena d'e bugale,
 Hac hi prest da vervel digante.

Da gousqet pâ en em laqas,
 Daou leon eus ar c'hoat a zeuas,
 Hac a gassas an daou vuguel,
 Qement-mâ certen voa cruel!

Un Ermit a voa neuze'r c'hoat,
 Ha diouz ar c'hri a zeuas timat,
 Hac a gavas an daou vuguel
 Etre griffou daou leon cruel.

Unan anê Bric a hanvas,
 Eguile Martin a c'halvas;
 O daou e voant gantân maguet
 Epad c'hoezec vloas assuret.

Ebars epad an amzer-mâ,
 E voe e Naonet Helena,
 Hac un hostises a gavas,
 Truez outi a guemeras.

Chom a'eure da zeryicha,
 Ebars an ty voa'n disterra;
 Dispriset voa gant pepini,

Laqet voa da dorcha listri,

Ober a rê gant dilijanç ,
 Hep na rebel na repugnanç ,
 Qement a ordrenet dezi ,
 En o rê oll hep cōtraigni.

Güelit amâ greg ur Roue
 Carguët demeus a baourente ,
 Rentet qen humbl ha qen izel
 Dirac ar bed universel.

Sellit bremâ'n humilite ,
 Hounez a blich bras da Zoue ,
 Rac an humbl a so exaltet ,
 Hac ar superb so discaret.

Ar roue Herri distro a Rom ,
 Ha gantâ ar Roue Anton ,
 A erruas en e bales
 Ebars ar guær eus a Londres.

Alas ! eno pa êruas ,
 Ar c'hont Gloucester a gavas ,
 Ha goulea nenze digantâ
 Peleac'h voa eat Helena.

Nao messenger voe digasset
 Dirac ar Roue da lavaret

O doa digasset pep a lizer
 D'ar c'hont Clocester a dra sclêr.

Mes un all a zeuas goude,
 A lavaras ar virjone,
 Penos e voa bet trahisset
 Gant ar Rouanez coz assuret.

Ar Rouanez eoz so condaonet
 Da veza en beo losqet,
 Abalamour ma e devoa
 Laqet trec'hi brec'h Helena.

Me lavaso deoc'h ar recit :
 An daou vuguel hac an Ermit,
 Ha penos voe an disparti
 Ebars er c'hoat gant cals a gri.

An Ermit var bord ar rivyer
 A yeas gant an daou vuguel :
 Amàn, emezàn, o qivis,
 Ganén d'am zy ho tigassis.

An daou vuguel a respontas
 D'an Ermit outo pa gomzàs :
 N'en dê qet c'hui-ta, Ermit-mat,
 Eo a so a dra sur hon tat ?

An Ermit neuze a lavaras

Deze gant tristidignez vras :
 Allas ! m'o cayas amàn lezèt
 Etre bleizi ha leonet.

Ha gant truez m'ho tigassas.
 Ho taou ganén d'am erroitach,
 Hac emeus ivez ho maguet,
 Hoc'h'elevet hac instruet.

An daou vuguel a lavare
 An eil d'eguile anezé :
 Pa n'en dê an hermit hon tad,
 Deomp-ini bremâ da glasq hor mad.

An ermit a voe trist meurbet,
 Pa o c'hlêvas o lavaret
 Ezajent allas ! da glas o mat,
 Pa ne voa qet en voa o zad.

Pa voant o tiscours evelse,
 Erruout merdaidi ene :
 Bremâ ez eus c'hoezec vloa
 E leqezomp amâ Helena.

Gant anqen vras digonsolet
 D'e daou vuguel e doa collet,
 N'e devoa brec'h nemet unan
 Da zicour daou vuguel bian.

Neuze e lavaras Maclin,
 Brjc, va breur, deomp bete'r fin,
 Elêc'h ma plijo gant Doue hor c'hass,
 Ma cayimp hor anam ur vech c'hoas.

Merdaidi, ni ho suppli,
 Plijet gueneoc'h hon ambarqi,
 Ma zaïmp en hano Doue
 Da glasq hor bro hac hor c'hontre.

Ar Merdaidi a respontas
 D'an daou vuguel pa o c'hlêvas :
 Deut en hân lestr hac ambarqet,
 Nî ho laqai en douar assuret.

En Allamagn ec'h arrujont,
 Hac arc'hant dezo a rojont ;
 Ouspen e rojont da leina
 D'an daou vuguel gant cals a joa.

En Baviere pa voant arru,
 E zeont o daou a ru da ru,
 Ma o guelas ar Rouanes
 Ebars er ru eus he fales.

Ma commandas d'he messenger
 Mont da guerc'hat an daou vuguel,
 Rac qer caër oant evel an de.

Clorianda o admire.

Digasset oant neuze dirazi,
Roet e voa deze da zebri :
Neuze evel tud affamet
Ne squizent o tebri e boued.

Re hir ven ma conten antier
Ar brezel voa er bro Bavier ;
Mes beza voant victorius
An daou vuguel dre c'hraç Jesus.

Martin a voa un den vaillant,
Hac ebars er gombat sanglant
Laza a ras cals Sarazinet,
Ha cals eus an Turqianet.

An Itron Varia Boloigne
O sicouras sur en deiz-se,
Hac evit caout ar victoar
Dre c'hraç Jesus var an douar.

Da Tour e tejont ac'hane,
Ur guær a so en Turenne,
Sant Martin a voa aumonier
Da rei soulach d'ar beorien qer.

O mam ivez a erruas
En Tour gant ur baourente yras,

Pa voa Martin o tistribui
An aluzen da beñ hini.

Goulen a eure diouti,
Pa deuas da zellet outi,
Pe a leac'h oc'h-hu deut amâ?
C'houi'n'ea d'oc'h qet eus ar vro-mâ.

Commanç a ras neuze e galon
Da zonet d'e biqat qen don,
Neuze e teuas sonch dezâ
Ebars en e vam Helena

Diaguent en devoa clêvet,
Evel ma hon eus rapportet,
E voa troc'het ur vrec'h dezi,
Hac en dont da zonjal enni.

Neuze en em anavejont,
Gant joa vras en em zaludjont,
Autrou Jesus, eme Helena,
Va bugale guès a velàn.

Na zeziren-qet qent meryel,
Nemet gûelet va daou vuguel :
Autrou Jesus, Roue an Trôn,
Homàn zo consolation
Da eur vam e devoa collet,

Hé daou buguel e deus savet.

Adieu, emezi, va bugate,
 Mont a rân breman en han Doue,
 Ho pet ac'hanon sonch ha memoar,
 Va bugale guer, var an douar.

M'ém bezo sonch ac'hanoc'h ive
 Pa vin e rouantelez an ên,
 Evit ma vezimp oll assambles
 Er barados gânt an aëles.

FIN.

E Montroulez, e ti Ledan.